

JOENSUUN KAUPUNGIN
VARHAISKASVATUKSEN ARVIOINTIRAPORTTI
2022–2023

Irja Seppänen
varhaiskasvatusjohtaja
Joensuun kaupunki
lokakuu 2023

SISÄLLYS

1. YLEISTÄ ARVIOINNISTA	3
2. ULKOINEN ARVIOINTI	6
3. SISÄINEN ARVIOINTI	14
LÄHTEET	19

1. YLEISTÄ ARVIOINNISTA

Arvioinnilla tarkoitetaan toiminnan tai asian vertaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Onnistuneen arvioinnin tuloksena syntyy käsitys siitä, missä ovat sekä toteutetun varhaiskasvatuksen vahvuudet että kehittämiskohteet. Arvioinnissa toimintaa koskevaa tietoa kerätään järjestelmällisesti, analysoidaan ja tulkitaan sekä pyritään vastaamaan siihen, onko aikaisemmin asetetut tavoitteet saavutettu eli saatu aikaan se, mitä on tavoiteltu. Arviointiin liittyy myös arvottaminen eli asetettujen kriteerien ja tavoitteiden perusteella arvioija pääättelee, onko toiminta hyvää vai huonoa. (Vlasov et al. 2018, 11.)

Arviointi on myös prosessi, jossa kerätään tietoa tuotetuista varhaiskasvatuspalveluista eri tavoin. Tämän jälkeen saatua tietoa käsitellään, siitä tehdään johtopäätöksiä ja lopulta kehitetään sekä muutetaan toimintaa ja asetetaan uusia tavoitteita. Tämän jälkeen prosessi tai kehä eli suunnittelu, toiminta, arviointi ja kehittäminen lähtee taas alusta. Arviointi antaa tietoa siitä, miten asiat ovat juuri tällä hetkellä. Varhaiskasvatuksen arvioinnin tulee olla suunnitelmallista ja jatkuvaa. (Vlasov et al. 2018, 32.)

Kansallisen koulutuksen arviointikeskus eli Karvi tuo esille teoksessaan Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset ne kaksi tekijää, mistä varhaiskasvatuksen laatu muodostuu: laadun rakennetekijät ja laadun prosessitekijät. Laadun rakennetekijät ovat varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyviä suhteellisen pysyviä vaikuttajia, joita määrittävät ja säätelevät esimerkiksi lait, asetukset ja muut valtakunnalliset asiakirjat. Laadun rakennetekijät vastaavat kysymyksiin kuka on vastuussa varhaiskasvatustoiminnasta, missä varhaiskasvatustoiminta tapahtuu ja millaiset puitteet kyseiselle toiminnalle luodaan. Laadun prosessitekijöillä tarkoitetaan varhaispedagogiikan ydintoimintoja sekä yksikön pedagogista toimintakulttuuria, joilla on suora yhteys lapsen kokemuksiin ja toimintaan. Laadun rakennetekijät luovat reunaehdot käytännön pedagogiselle toiminnalle eli laadun prosessitekijöille ja ne kertovat siitä, miten varhaiskasvatukselle asetettuja tavoitteita sekä sisältöjä tehdään ja toteutetaan käytännössä. (Vlasov et al. 2018, 3, 11.)

Varhaiskasvatustlain 24 §:ssä säädetään varhaiskasvatuksen arvioinnista seuraavaa:

Varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä ja edistää lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.

Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.

Varhaiskasvatustuksen kyseinen pykälä velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjiä arvioimaan omaa toimintaansa eli tekemään sisäistä arviointia. Laki ei kuitenkaan määrää tarkemmin sitä, mitä tulee arvioida tai miten, vaan varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää, mitä arvioidaan, millä tavalla ja millä aikataululla sekä miten tulokset julkaistaan. Tärkeintä toiminnan kannalta on, että palvelujen järjestäjä seuraa ja arvioi säännöllisesti järjestämäänsä varhaiskasvatusta, varhaiskasvatussuunnitelmia ja niiden toteutumista sekä hyödyntää arvioinnissa saatuja tietoja varhaiskasvatuksen johtamisessa ja kehittämisessä.

Opetushallitus ja Karvi toteavat, että varhaiskasvatuksen järjestäjien eli kunnallisten ja yksityisten palveluntuottajien sisäisen arvioinnin tehtävänä on varmistaa, että varhaiskasvatuspalvelut ovat lain mukaisia ja edistävät lapsen kehitystä, oppimista sekä hyvinvoinnin edellytyksiä. Arvioinnin tulee myös lisätä varhaiskasvatuksen laatua sekä tukea toiminnan jatkuvaa parantamista ja kehittämistä. Itsearviointi auttaa palveluntuottajia tunnistamaan kehittämiskohteita sekä jo olemassa olevia vahvuuksia, joita voidaan käyttää systemaattisen kehittämisen tukena. (Opetushallitus 2016; Vlasov et al. 2018, 13.)

Yksityinen varhaiskasvatuksen palveluntuottaja, kuten myös kunnallinen järjestäjä, vastaa itse toimintansa laadusta ja siitä, että asiakkaalle järjestettävät palvelut täyttävät sille asetetut vaatimukset. Yksityisen palveluntuottajan tulee laatia tämän vuoksi omavalvontasuunnitelma. Yksityisen palveluntuottajan on pidettävä kyseinen omavalvontasuunnitelma julkisesti nähtävänä ja seurattava itse sen toteutumista. Omavalvontasuunnitelmaan on kirjattava, miten kyseisessä yksikössä kerätään palvelujen sisältöön, riittävyyteen ja asiakasturvallisuuteen liittyvää palautetta, miten sitä käsitellään ja miten palautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan kuvaus siitä menettelystä, miten korjaavat toimenpiteet toteutetaan, kun laatu heikkenee. Omavalvonnassa korostuu vastuu toiminnan laadukkuudesta ja siitä, että toiminta on tavoitteellista. (Vlasov et al. 2018, 20.)

Sisäisen arvioinnin lisäksi varhaiskasvatustuksen 24 pykälä velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjiä osallistumaan ulkopuoliseen toimintansa arviointiin (ulkoinen arviointi). Tällä tarkoitetaan sitä, että joku muu kuin varhaiskasvatuksen järjestäjä itse arvioi annettua toimintaa. Sitä, kuka on tämä ulkopuolinen arvioija, ei kuitenkaan kyseinen pykälä määrittele. Se voi olla valtakunnallinen toimija, joka arvioi kaikkia Suomen varhaiskasvatuksen järjestäjien tuottamaa palvelua tai esimerkiksi järjestäjän yhteistyökumppani. Tällä hetkellä Suomessa toteutettavaa varhaiskasvatusta arvioi Karvi eli Kansallinen koulutuksen arviointikeskus sekä lisäksi Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valvira ja aluehallintovirastot. Karvin ulkoiset arvioinnit toteutetaan nelivuositain vahvistetun arviointisuunnitelman mukaisesti.

Lain mukaan arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa. Laki ja kyseinen pykälä ei kuitenkaan anna tarkkoja ohjeita siitä, miten, missä ja millä laajuudella arvioinnit tulee julkistaa. Oleellista on kuitenkin tulosten läpinäkyvyys ja luetettavuus, julkaistaan tulokset sitten missä tahansa.

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa arviointi perustuu sekä varhaiskasvatussuunnitelmaan että Joensuun kaupungin strategiaan, josta tulevat arviointikohteet. Koska varhaiskasvatuksen arviointi nostaa esille kehittämiskohteiden lisäksi myös vahvuudet, niin tavoitteena voi olla myös jo saavutetun tason ylläpitäminen. Varhaiskasvatuksen arvioinnissa keskiössä on aina varhaiskasvatuksen henkilöstön toiminta, ei lasten toiminta tai oppiminen.

Laadukkaan varhaiskasvatuksen takana on ammattitaitoinen ja varhaiskasvatussuunnitelmaan sitoutunut henkilökunta, jolla on yhteinen näkemys varhaiskasvatuksen tehtävästä sekä tavoitteista. Siksi on tärkeää, että yksiköissä käydään läpi säännöllisesti varhaiskasvatustakia ja varhaiskasvatussuunnitelmaa koko henkilöstön kanssa. Tähän yhteisen näkemyksen muodostumiseen ja tavoitteiden mukaisen toiminnan toteuttamiseen tarvitaan johtamista; sekä varhaiskasvatuksen hallinnon että yksikön esihenkilöiden johtamista. Johtamisen avulla pystytään vahvistamaan niitä tekijöitä, jotka lujittavat varhaiskasvatuksen laatua, kuten henkilöstön pysyvyyttä ja oikein kohdistettua täydennyskoulutusta. Johdon tehtävänä on mahdollistaa työntekijöiden perehtyminen varhaiskasvatussuunnitelmaan myös työaikana ja ohjata siihen liittyvää yhteistä keskustelua. (Opetushallitus 2016, 4–8.)

Varhaiskasvatuksen pedagogiikka on varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten välistä vuorovaikutusta, joka tulee esille varhaiskasvatuspäivän aikana kaikissa kasvatus-, opetus- ja hoitotilanteissa. Juuri tämä henkilöstön ja lasten välinen vuorovaikutus on tärkein laatutekijä, johon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lisäksi varhaiskasvatuksen pedagogiikka todentuu varhaiskasvatusyhteisön toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä henkilöstön ammatillisissa työkäytännöissä. Varhaiskasvatusyksikön johtaja vastaa siitä, että varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen arvot ja tavoitteet, kuten varhaiskasvatussuunnitelman ja kunnan strategian, muuntuvat pedagogisiksi käytännöiksi. Tämä edellyttää yksikön pedagogiikan johtamista, hyvien työolosuhteiden luomista ja ylläpitämistä, henkilöstön ammatillisen osaamisen ja koulutuksen hyödyntämistä ja kehittämistä sekä toiminnan kokonaisvaltaista organisointia. (Vlasov et al. 2018, 23–31.)

Tutkimusten mukaan laadukkaan varhaiskasvatuksen on todettu kehittävän erityisesti lasten kielellisiä ja kognitiivisia taitoja sekä parantavan kouluvalmiutta ja myöhempää menestystä koulupolulla (itsenäisyys, keskittymiskyky, yhteistyötaidot ja positiivisesti oppimiseen suuntautuminen). Koska vain laadukkaan varhaiskasvatuksen on todettu kehittävän lasten taitoja, on koko varhaiskasvatuksen henkilöstön keskityttävä yhdessä tuottamaan tasokasta toimintaa.

Laadukkaasta varhaiskasvatuksesta hyöttyy erityisesti heikommista sosioekonomisista taustoista tulevat lapset. (Opetushallitus 2016, 4–8.)

2. ULKOINEN ARVIOINTI

Arviointi voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen arviointiin. Sisäinen arviointi on palvelujen sisällä tapahtuvaa arviointia ja sillä tarkoitetaan siten itsearviointia. Ulkoisessa arvioinnissa toimintaa arvioi joku palvelujen ulkopuolinen taho, joka ei itse osallistu palvelujen tuottamiseen. Suomessa erityisesti Karvin eli Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tehtävänä on toteuttaa varhaiskasvatuksen kansallisia ulkoisia arviointeja sekä tukea varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja yksityisiä palveluntuottajia lakisääteisen itsearvioinnin toteuttamisessa.

Asiakastutkimuksen tuloksia

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus toteutti Asiakastutkimuksen huoltajille 24.4-14.5.2023 välisenä aikana. Kyselyyn saivat vastata kaikki ne huoltajat, joiden lapsi oli Joensuun kaupungin päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai yksityisessä päiväkodissa. Vastauksia tuli yhteensä 324, joista 272 vastausta Joensuun kaupungin varhaiskasvatukseen ja 52 yksityiseen varhaiskasvatukseen.

Huoltajien mielestä Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen vahvuutena oli (vaihteluväli 1–5):

- varhaiskasvatuspaikat (kysymys 2, kysymys 4 ja kysymys 10)
- varhaiskasvatuspaikan laatu (kysymys 11)
- varhaiskasvatuspäivän aikana tapahtuva ulkoilu ja liikkuminen (kysymys 16)
- varhaiskasvatuspaikan toiminnan tavoitteellisuus, monipuolisuus ja sisältö (kysymys 17 ja kysymys 24) sekä
- henkilöstön ammattitaito (kysymys 23)

2. Olen tyytyväinen lapseni saamaan varhaiskasvatuspaikkaan.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	237	2,0	5,0	4,5	5,0	1071,0	0,8
Pph	33	2,0	5,0	4,5	5,0	147,0	1,0
Yksityiset	48	2,0	5,0	4,3	4,5	206,0	0,8

4. Lapseni jää mielellään päiväkotiin/perhepäivähoitoon.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	238	1,0	5,0	4,5	5,0	1063,0	0,8
Pph	34	1,0	5,0	4,5	5,0	152,0	1,1
Yksityiset	50	2,0	5,0	4,3	4,5	213,0	0,9

10. Toiminta vastaa lapsemme ja perheemme toiveita ja tarpeita.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	234	2,0	5,0	4,4	5,0	1020,0	0,8
Pph	33	2,0	5,0	4,1	4,0	136,0	1,0
Yksityiset	49	1,0	5,0	4,1	4,0	202,0	0,8

11. Olen tyytyväinen varhaiskasvatuspaikan varhaiskasvatuksen laatuun

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	237	2,0	5,0	4,4	5,0	1031,0	0,9
Pph	33	1,0	5,0	4,3	5,0	143,0	1,0
Yksityiset	47	2,0	5,0	4,1	4,0	194,0	0,9

16. Varhaiskasvatuspäivän aikana ulkoilua ja liikuntaa on riittävästi.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	235	1,0	5,0	4,6	5,0	1084,0	0,6
Pph	34	2,0	5,0	4,2	5,0	142,0	1,1
Yksityiset	51	2,0	5,0	4,2	4,0	214,0	0,8

17. Toiminta on tavoitteellista, monipuolista ja kehittävää.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	230	2,0	5,0	4,5	5,0	1027,0	0,7
Pph	31	2,0	5,0	4,4	5,0	136,0	0,9
Yksityiset	50	1,0	5,0	4,1	4,0	204,0	1,1

24. Koen, että varhaiskasvatus edistää lapseni kasvua ja kehitystä.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	236	2,0	5,0	4,6	5,0	1091,0	0,7
Pph	32	3,0	5,0	4,6	5,0	148,0	0,7
Yksityiset	48	2,0	5,0	4,4	5,0	210,0	0,9

23. Henkilökunta on ammattitaitoista.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	236	1,0	5,0	4,5	5,0	1064,0	0,7
Pph	34	1,0	5,0	4,5	5,0	154,0	0,9
Yksityiset	50	1,0	5,0	4,2	4,0	209,0	1,0

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen tuli kiinnittää huomiota huoltajien antaman palautteen perusteella neuvontaan ja opastukseen varhaiskasvatuspaikkaa haettaessa (kysymys 1, vaihteluväli 1–5) ja tarkempaan kerrontaan lapsen varhaiskasvatuspäivästä eli kertoa myös siitä, kenen kanssa lapsi on päivän aikana leikkinyt (kysymys 19, vaihteluväli 1–5). Siitä, mitä leikkejä lapsi on leikkinyt, kerrotaan paremmin kuin keiden kanssa lapsi on leikkinyt. Lisäksi huoltajat toivat esille sen, etteivät he voi kovin paljon vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuspäivään (kysymys 25, vaihteluväli 1–5). Tässä kohtaa voidaan kysyä, että onko tulos hyvä vai huono, sillä varhaiskasvatuspäivän sisältö tulee perustua kaupungin, ryhmän ja lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja vastuu tästä kuuluu varhaiskasvatuksen työntekijöille. Vain näissä edellä mainituissa kolmessa kysymyksessä huoltajien antamien vastausten keskiarvo jää alle 4,0 kaupungin päiväkotien kohdalla. Yksityinen varhaiskasvatus sai alle 4,0 keskiarvon kysymyksissä: Varhaiskasvatuspaikan ulkoalueet ovat kehittäviä, innostavat ja turvalliset (ka 3,5) sekä varhaiskasvatuspaikan sisätilat ovat kehittäviä, innostavat ja turvalliset (ka 3,9). Huoltajat antoivat sanallista kritiikkiä kaupungin varhaiskasvatuksesta monista samoista asioista kuin vuosi sitten eli päiväkotien piha-alueista, Daisy-järjestelmästä, päivälevosta sekä varhaiskasvatuksen välipalojen makeudesta. Myös luisteleminen ja hiihtäminen varhaiskasvatuspäivän aikana mietitytti huoltajia.

1. Sain riittävästi neuvontaa ja opastusta varhaiskasvatuspaikkaa hakiessa.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	218	1,0	5,0	3,6	4,0	789,0	1,1
Pph	31	1,0	5,0	3,4	3,0	105,0	1,1
Yksityiset	43	1,0	5,0	3,5	3,0	150,0	1,1

19. Saan tietoa, kenen kanssa lapseni on leikkinyt varhaiskasvatuspäivän aikana.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	215	1,0	5,0	3,5	4,0	756,0	1,1
Pph	33	1,0	5,0	4,1	5,0	134,0	1,3
Yksityiset	47	2,0	5,0	3,6	4,0	171,0	1,2

26. Koen, että pystyn vaikuttamaan lapseni varhaiskasvatuspäivään.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kaupungin pk	210	1,0	5,0	3,8	4,0	788,0	1,1
Pph	31	2,0	5,0	3,9	4,0	121,0	1,1
Yksityiset	47	1,0	5,0	3,8	4,0	179,0	1,1

Huoltajilla oli mahdollisuus vastata myös avoimiin kysymyksiin, joissa he saivat antaa positiivista palautetta, tuoda esille kehittämiskohtia sekä antaa muuta palautetta tai terveisiä varhaiskasvatukselle. Huoltajat antoivat positiivista palautetta kaupungin varhaiskasvatukselle erityisesti ammattitaitoisesta henkilökunnasta ja henkilökunnan pysyvyydestä.

Alla on huoltajien antamia sanallisia palautteita avoimeen kysymykseen/kohtaan Tähän olen tyytyväinen kaupungin päiväkoteihin liittyen:

"Varhaiskasvatuksen laatuun ja henkilökunta on aivan ihanaa ja todella ammattitaitoista. Joka aamu lapsi vastaanotetaan hyvällä mielellä tervetulleeksi hoitoon. Hyvällä ja turvallisella mielellä voi jättää oman lapsen työpäivän ajaksi päiväkotiin."

"Arvostan tarkkaavaisia opettajia, heidän kommunikointi meille vanhempina lapsen päivistä ja tapahtumista on ollut hyödyllistä ja mieleistä. Apua erilaisiin lapsen käytöksessä/oppimisessa havaittuihin haasteisiin on ollut hyvin saatavilla ja sitä on tarjottu matalalla kynnyksellä."

"Henkilökunta on ollut pysyvää, tunnollista, asialleen omistautunutta ja pätevää. Iloitsemme tästä joka ikinen päivä."

"Jos on ollut jotain ja asiasta on pitänyt sanoa, on tämä otettu vakavasti. Olen myös erittäin iloinen ja kiitollinen meidän päiväkodin työntekijöistä!"

"Henkilökunta on ystävällinen. Pidän siitä kun lapsen viikosta kerrotaan Daysin kautta ennakoon ja vielä koonti viikon päätteeksi. Lapsi tuntuu viihtyvän hoidossa. Hänen kehitystä tuetaan riittävästi."

"Pienten ryhmä: hoitajat ovat mahtavia, viikko-ohjelma on hyvä, viestintä toimii, päivästä kerrotaan hyvin, lasta hoidetaan, kannustetaan ja opetetaan. Isojen ryhmä: monipuolista tekemistä, paljon ulkoilua, viestintä on oikea-aikaista, hoitajat hyviä."

"Työntekijät pysyvät samana, ei ole ollut näkyviä ongelmia työntekijöiden puutteesta. Ruoasta lapsi tykkää. Siisti ympäristö."

"Lapsemme aloitti jo alle vuoden ikäisenä; hänet on otettu erityisen lämpimästi vastaan henkilökunnan puolesta. Lapsen päivästä kerrotaan hakiessa riittävästi ja oli mukavaa, kun alussa saimme hänestä kuvia tekstiviestitse."

"Samojen hoitajien pysyvyys ryhmässä, tutut sijaiset, viikko-ohjelmien ilmoitus ja lämmin sekä avoin ilmapiiri. Ja se, että lasten kädenjälki näkyy askarteluissa myös pienten ryhmässä."

"Erityislapsen tuen tarpeen huomioiminen ja tukimuodot. Lapseni kohdataan omana itsenään ja hänelle annetaan aikaa."

"Ammattitaitoiset aikuiset, laadukas toiminta, mahdollisimman vähän henkilöstömuutoksia ryhmässä, ainakin yksi oma aikuinen paikalla päivittäin (sairastumisille ei mahda mitään), hyvä tiedotus perheille päiväkodin toiminnoista."

"Monipuolista tekemistä, joka tukee lapsen taitojen karttumista. Aivan ihanat hoitajat! Jos lapsella vaikea aamu, itkuisuutta tms. hoitajat hoitavat hienosti tilanteet."

"Turvallinen ympäristö, ystävälliset ja lempeät aikuiset molempien lastemme ryhmissä. Lasten yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Toiminta lasten ryhmissä on monipuolista ja retketkin ovat onnistuneet. Iloa tuo kun juhlapyhät ja vuodenajat on huomioitu toiminnassa ja askarteluissa. Lapsi nauttii kun järjestetään naamiaisia, discoja. Pienempi 2v on aina puettu lämpimästi ulos ja pääsee syliin halutessaan. Samojen työntekijöiden pysyvyys äärimmäisen tärkeää ja pääsääntöisesti hyvin toteutunut."

"Lämmin vastaanotto aamuisin ja koko paletti hoitajilla hyvin hallussa. Turvallinen olo jättää lapsi hoitoon. Erityistarpeet hyvin huomioitu."

"I am really grateful that my child is getting such great care!"

"Kuinka henkilökunta kohtaa lapsen päivittäin ja kertoo myönteisiä asioita lapsen päivästä. Päiväkodissa panostetaan leikkiin ja lapsi saa olla lapsi."

"Aikuiset kuuntelevat ja toimivat herkällä korvalla lapseni ryhmässä ja ottavat lapset yksilöllisesti huomioon."

"Laadukas varhaiskasvatus ja välittävät, tutut aikuiset. Joensuun kaupungin varhaiskasvatus (kunnallisella puolella) on hyvin laadukasta, kiitos siitä."

"Laajasti erilaisia aktiviteetteja, tasaiset rytmit ja rutiinit, paljon ulkoilua. Työntekijät vastailevat kaikkiin kysymyksiin ja ovat helposti lähestyttäviä. Lorut, laulut ja askartelu ja muut luovat leikit ovat auttaneet paljon lapsen sosiaalisuudessa ja itsetunnossa."

"Perhepäivähoitajan pyyteetön työ omassa kodissaan on jotakin häkellyttävää nykyajassa."

"Ammattitaitoinen perhepäivähoitaja, joka antaa laadukasta varhaiskasvatusta. Tämä ei ole itsestäänselvyys."

"Perhepäivähoidossa lapsi huomioidaan yksilönä. Olen myös iloinen siitä, että lapsi sai hoitopaikan hyvin läheltä kotiamme."

Alla on joitakin huoltajien antamia sanallisia palautteita avoimeen kysymykseen/kohtaan Näitä asioita haluaisin kehitettävän kaupungin päiväkoteihin liittyen:

"Piha voisi olla mietitty paremmin vastaamaan isompien lasten liikunnan ja leikin tarvetta."

"Jotkut välipalat eivät ole ehkä terveellisimmästä päästä, osa sisältää todella paljon sokeria."

"Tilat hieman vanhentuneet, joten pientä päivitystä varmasti lähivuosina olisi hyvä tehdä niin sisä- kuin ulkotiloissakin."

"Tulo- ja hakutilanteiden viestintä myös isompien lasten osalta, vaikka rutiinit ovat jo tuttuja. Päivälevon pakko edelleen, vaikka asiasta on puhuttu henkilökunnan kanssa. Tämä tuntuu olevan ikuisuusongelma varhaiskasvatuksessa, että lapsia nukutetaan väkisin, jotta työntekijät saavat puolen päivän taukonsa."

"Haluaisin vielä hieman enemmän tietää, että millaista toimintaa päivät ovat sisältäneet ja kuinka lapsemme niissä on mukana/miten viihtyy."

"Nurmikkoa tms. ulkopihalle, pelkkää ankeeta hiekkaa."

"Toivon, että varhaiskasvatuksen resurssit mahdollistavat tarpeellisten hankintojen tekemisen ryhmään/päivähoitoyksikköön. Extra-aikuiset ryhmässä eivät ole koskaan pahitteeksi, toivon että varhaiskasvatuksessa katsotaan aina ryhmäkohtaisesti, onko tarpeeksi aikuisia lapsimäärään verrattuna!"

"Päiväkodin aloituksessa kesken vuoden informaatio jäi vähän vajaaksi, myös tutustuminen silloiseen ryhmään tuntui vaikealta, edellisessä ryhmässä tieto ei juuri kulkenutkaan, onneksi nykyinen ryhmä on täysin toisenlainen. Tiedonkulku ylempää on välillä puutteellista, tarkoitan esim. tapahtumia, muihin päiväkoteihin tieto näistä menee paljon aiemmin, päiväkodillakin järjestettävät tapahtumat tulee välillä viime tippaan, joka on haastavaa jos hoitoaika on jo varattu."

"Haluaisin että pk:ssa hiihdettäisiin sekä luisteltaisiin kun kentät ja ladut ovat aivan vieressä. Ei kertaakaan tänä talvena :-O."

"Ruoan laatu, esimerkiksi makeat välipalat hedelmiksi ja murot täysjyvä laatuun."

"Pienten ryhmässä tulisi olla riittävästi aikaa myös "isojen" kanssa kehittävään ja ikään sopivaan toimintaan."

"Jos ryhmän on ilmoitettu aukeavan 7.30 oletan silloin jonkun olevan ryhmässä paikalla. Muutamana aamuna olen odottanut lapseni kanssa 5–8 minuuttia, kunnes ryhmän aikuinen on saapunut. Tällaisina aamuina on tullut hieman kiire töihin. Näinä kertoina aikuinen ei ole ollut meille tuttu, ehkä talon ulkopuolinen sijainen?"

"Päivittäisiä kuulumisia voisi kertoa tarkemmin, etenkin toiminnan suhteen, mitä on tehty."

"Sijaisille ryhmän liivi päälle ulos, että löytää oikean hoitajan. On kummallista, että osa eri ryhmien työntekijöistä ei tervehti ulkona."

"Eskarilaista ei käytetty talven aikana kertaakaan luistelemassa eskarissa, vaikka pihapiirissä luistelukenttä on ja luistelukausi oli tänä talvena hyvin pitkä. Saman päiväkodin pienemmät lapset luistelemaan pääsivät. Sitten lapset vietiin keväämmällä bussilla jäähallille katsomaan luistelua, mutta ei pihapiirissä olevalle kentälle oikeasti luistelemaan. Hiihtokin oli vain pari kertaa, vaikka latukin lähes pihasta lähti. Lapsemme, jolla on motoriikan kehityksen hitautta, olisi hyötynyt valtavasti näistä talvilajeissa. Onneksi nyt me huoltajat jaksoimme lapsen kanssa luistelua ja hiihtää."

"Onko riittävästi aikaa lapsen yksilölliselle tukemiselle? Tyytymätön olen viestintään (päivittäisistä toiminnoista, mutta myös isommista linjoista viestitään meille vanhemmille huonosti). Ryhmä on liian suuri olemassa oleviin tiloihin ja minusta samaan ryhmään ei pitäisi sijoittaa tänä vuonna eskariin meneviä ja tänä vuonna 3 vuotta täyttäviä! Eskarilainen tarvitsee aivan eri asioita kuin juuri 3 vuotta täyttänyt!"

"Olisi mukavaa tietää vähän viikkosuunnitelmaa, mitä lapset milloinkin puuhaavat. Tällaista tietoa ei näy missään. Myös esim. äitienpäivä-aamukahvit tms. olisi mukavia myös meidänkin päiväkodissa. Useimmissa muissa niitä järjestetään. Ruoka voisi olla parempaa laadultaan. Lisää kasviksia ja hedelmiä."

"Että puututaan ja keskustellaan vanhemmille, jos lapsi esim. käyttäytyy sopimattomasti hoidossa. Ulkotiloihin enemmän 3–4-vuotiaalle toimintoja. Ulkoilua luonnossa haluaisin enemmän perhepäivähoitoon."

"Tämä on vaikea asia vaikuttaa, mutta ehkä huoltajia voisi toistuvasti muistutella siitä, että esim. edellisenä päivänä oksentanutta/ripuloivaa lasta ei tuoda hoitoon. Tässä on vastakkain yhden perheen epämukavuus ja ryhmän muiden lasten perheiden ketjureaktiovaikutukset. Yksi tuo tautisen hoitoon ja seurauksena muut lapset ja heidän perheet sairastuvat. Flunssien kanssa rajanveto on vaikeampaa, mutta jos edes näitä vatsatautiketjuja saataisiin katkaistua... Muistaen että pk-seudulla päiväkotiin ei ole asiaa, jos esim. sisarukset ovat vatsataudissa."

"Varahoitopaikan vaihtuvuus, voi olla joka päivä eri paikka, mikä lapselle kuormittavaa."

"Perhepäivähoidossa varahoitopaikat voisi järjestää järkevämminkin... hirveää pomputtaa lasta kymmenessä eri hoidossa... varsinkin kun lapsella on suuria sopeutumisongelmia."

Yksityisen varhaiskasvatuksen tulokset laskivat lähes jokaisen väitteen kohdalla. Huoltajat toivat esille, että ketjupäiväkodeissa työntekijöiden sekä johtajien vaihtuvuus oli suurta, joka vaikutti sekä toiminnan laatuun että tiedottamiseen. Yksityisen varhaiskasvatuksen huoltajilla ei ollut myöskään tietämystä siitä, mitkä ovat yksityisen päiväkodin vastuut ja velvollisuudet. He esittivät kaupungin varhaiskasvatukselle vaatimuksia esimerkiksi yksityisen varhaiskasvatuksen työntekijöiden palkkaukseen tai toiminnan laatuun liittyen, joista vastaa yksityinen palveluntuottaja itse.

Lasten laatuksely

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus toteutti ensimmäistä kertaa laajan laatukselyn kaikille Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa oleville lapsille 16.-29.1.2023 välisenä aikana. Kyselyn kautta lapset saivat kertoa mielipiteensä päiväkodista tai perhepäivähoidosta huoltajiensa avustamina. Kyselyyn vastasi yhteensä 220 lasta ja vastaajien ikäjakauma oli 0–6 vuotta. Vastausten kautta varhaiskasvatus sai tärkeimpien eli lasten näkemyksiä toiminnan vahvuuksista ja kehittämiskohteista.

Lapsista 86 prosenttia koki, että varhaiskasvatuksessa on mukavaa. Suurin osa lapsista oli myös sitä mieltä, että heillä on varhaiskasvatuksessa kavereita ja kivoja leikkejä. Lapset kokivat, että he pystyvät vaikuttamaan leikkeihinsä ja ottamaan itse leluja ja tavaroita puuhiinsa. Kyselyn mukaan lapset pitivät erityisesti ulkoilusta ilman ohjattua toimintaa sekä leikkimisestä kavereiden kanssa. Vastaajista 93 prosenttia kertoi, että ulkoilu on aina tai melkein aina mukavaa.

Vähemmän mieluisia lasten mielestä olivat lepohtokella paikallaan pysyminen sekä pukemisen jälkeinen odottaminen. Kyselyyn vastanneista lapsista 34 prosenttia oli sitä mieltä, että lepohtokella ei ole koskaan tai harvoin mukavaa. Harmitusta lapsille aiheutti myös pukemisen aikainen ruuhka ja oman tilan puuttuminen. Lisäksi lapset toivoivat lisää omaa rauhaa ja yksityisyyttä wc-käynteihin. Kyselyyn vastanneet lapset toivoivat enemmän salissa liikkumista, jumpparatoja, retkiä, muovailua ja piirtämistä.

Lapset kokivat ruokailutilanteet mukaviksi. Omassa pöydässä kaverin kanssa jutteleminen ruokailun yhteydessä oli kivaa. Epämieluisaa oli ruokailutilanteiden kiire, kun piti syödä nopeasti. Vastaajista 41 prosenttia sai aina tai melkein aina annostella ruuan itse ja 63 prosenttia vastaajista sai päättää, kuinka paljon syö. Vastaajista 48 prosenttia sai aina tai melkein aina päättää mitä tarjolla olevista ruuista syö. Lasten antamien vastausten perusteella ruokakasvatus nostettiin varhaiskasvatuksen yhdeksi toimintavuoden 2023–2024 painopisteeksi ja siinä erityisesti lasten osallisuuden vahvistaminen sekä vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen.

3. SISÄINEN ARVIOINTI

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen sisäisen arvioinnin kohteena oli Valssin kautta leikki sekä varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelman 2022–2023 arviointikohteet eli työntekijän ja esihenkilön välinen vuorovaikutus, tuetun leikin määrän lisääminen, 2–6-vuotiaiden lasten ylipainon vähentäminen, uuden varhaiskasvatussuunnitelman (käyttöön 1.8.2022) jalkauttaminen sekä esiopetuksessa lukutaidot ja uudet lukutaidot.

Digitaalinen laadunarviointijärjestelmä Valssi

Karvi kehitti vuosina 2020–2023 varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmää Valssia, jonka avulla varhaiskasvatukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä varhaiskasvatuksen laatua on mahdollista arvioida (Karvi 2020). Valssi on kansallinen digitaalinen laadunarviointijärjestelmä varhaiskasvatukseen. Valssi sisältää varhaiskasvatuksen keskeisiin aiheisiin (esimerkiksi Vuorovaikutuksen sensitiivisyys ja ilmaisun tavat, Monilukutaito, digitaalinen osaaminen ja mediakasvatus, Ruokakasvatus, Lapsen tuki, Leikki sekä Lapsen emotionaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden tukeminen) liittyviä arviointilomakkeita, joiden avulla voidaan toteuttaa tiedonkeruita, raportoida kerättyä tietoa, koostaa keskustelemalla tuotettua tietoa sekä julkaista toimijan lakisääteisiä arviointituloksia. Valssin käyttöä testattiin pilotilla keväällä 2023. Pilotin tavoitteena oli tuottaa tietoa ja saada palautetta Valssin ja arviointityökalujen toimivuudesta. Mukaan pilottiin valittiin 20 varhaiskasvatuksen järjestäjää ja Joensuun kaupungin varhaiskasvatus oli yksi valituista. Valssi avattiin kaikkien varhaiskasvatuksen järjestäjien käyttöön valtakunnallisesti elokuussa 2023.

Valssin pilotissa Joensuun kaupungin varhaiskasvatus valitsi arviointikohteekseen leikin. Tuettu leikki on ollut Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen sisäisen kehittämisen kohteena asteittain jo syksystä 2021 alkaen. Pilottiin liittyvä arviointi toteutettiin Joensuun kaupungin päiväkodeissa 13-31.3.2023 välisenä aikana siten, että ensin Karvin laatimaan kyselylomakkeeseen vastasivat päiväkotien työntekijät (sähköisesti tai manuaalisesti). Vastaamisen jälkeen päiväkotien ryhmissä/tiimeissä käytiin varhaiskasvatuksen opettajan johdolla yhteinen keskustelu leikistä ja sen herättämisestä ajatuksista. Varhaiskasvatuksen opettaja eli tiimivastaava teki keskustelusta yhteenvedon. Kaikki päiväkotien ryhmissä tehdyt yhteenvedot annettiin tämän jälkeen yksikön johtajalle, joka laati niistä yksikön yhteisen sähköisen tiivistelmän Valssin arviointipohjaan. Tämä tiivistelmä käsiteltiin yksikön yhteisessä talonpalaverissa sekä pedatiimeissä (yksikön leikkiin liittyvät vahvuudet sekä kehittämiskohteet). Tämän jälkeen laatuohjaaja ja varhaiskasvatusjohtaja laativat kaikista yksiköiden tiivistelmistä yhteisen Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen yhteenvedon Valssiin eli niin sanotun toimijatason raportin. Kaikki Joensuun kaupungin päiväkodit osallistuivat kyseiseen Karvin pilottiin eli Valssissa tehtyyn arviointiin.

Leikkiin liittyvän arvioinnin tuloksista voidaan todeta, että Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen vahvuutena oli työntekijöiden yhteinen ymmärrys leikin kehittämisestä ja muuttumisesta lapsen kasvaessa yksinleikistä yhteisleikkiin ja mielikuvitusleikkiin. Lisäksi työntekijöillä oli yhteinen käsitys siitä, mitkä asiat vaikuttivat leikkiin ja miten lasten leikkiä oli mahdollista kehittää. Kaupungin päiväkodeissa lasten osallisuus leikkien sekä leikkiympäristöjen suunnittelussa ja rakentamisessa oli lisääntynyt. Leikeistä ja leikkimisestä keskusteltiin lasten kanssa viikoittain ja myös työntekijät pohtivat yhdessä, kuinka leikkejä ja leikkiympäristöjä oli mahdollista kehittää ja vahvistaa. Kaikilla oli yhteinen halu ja tahto viedä varhaiskasvatuksen leikkitoimintaa eteenpäin.

Leikkiin liittyviä kehittämiskohteita, joita Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa tulee vahvistaa ja kehittää, oli: leikin pedagoginen dokumentointi ja yhteisen lomakkeen laatiminen leikin havainnointiin, lasten kaverisuhteiden huomioiminen leikeissä (turvallisuus ja heittäytyminen mielikuvitusleikkiin), aikuisten osallistuminen leikkeihin ja leikin mallintaminen lapsille (aikuisten heittäytyminen ja hassuttelu), yksikön tilojen monipuolisempi käyttö (sali, käytävät ja toisen ryhmän tiloja, jos kyseinen ryhmä on poissa), mahdollisuuksia jättää leikit siivoamatta ja jatkaa niitä myöhemmin esimerkiksi seuraavana päivänä sekä leikkivälinelaatikoiden ja -hyllyjen kuvittaminen ja tekstittäminen tavutettuina suuraakkosilla (lelulaatikkoon kuva sisällöstä ja alle teksti PIK-KU-AU-TO-JA).

Aikuisen rooli lasten leikeissä voi saattoi olla tarkkailija, aktiivinen osallistuja tai jotain siltä väliltä (kannustaja, tukija, ohjaaja...). Jos aikuinen tarkkaili ja dokumentoi lasten leikkejä, tuli se tehdä siten, että se ei häirinnyt ja vienyt lasten kiinnostusta pois itse leikistä. Kun aikuisen tavoitteena oli saada lapsi mukaan leikkiin, niin teemaleikki lapselle tutusta aiheesta oli hyvä valinta (kauppaleikki, kahvila- tai ravintolaleikki, kampaajaleikki...). Leikki oli myös hieno keino lisätä lapsen tietoja esimerkiksi, kun leikittiin eläimille, pystyi aikuinen samalla kertomaan, mitä kyseinen eläin söi. Leikissä voitiin myös vahvistaa ja laajentaa jo ohjaustilanteissa esille tulleita tietoja (leikin rikastaminen). Joskus lapsi halusi rauhoittua ja leikkiä yksin, joka myös mahdollistettiin.

Varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelman 2022–2023 arviointikohteet

Toimintavuoden 2022–2023 painopisteitä ja sisäisen arvioinnin kohteita Joensuun varhaiskasvatuksessa oli:

- uuden varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen (käyttöön 1.8.2022)
- työntekijän ja esihenkilön välinen vuorovaikutus (3. vaihe)

Joensuun strategiassa 2021–2025 esitetyt varhaiskasvatuksen kehittämiskohteet

- tuetun leikin määrän kasvu

- 2–6-vuotiaiden lasten ylipainon vähentäminen

Esiopetuksen painopiste

- lukutaidot ja uudet lukutaidot

Uuden varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen

Uusi Joensuun varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2022. Toimintavuoden 2022–2023 aikana varhaiskasvatuksen esihenkilöiden tapaamisissa käsiteltiin ja avattiin muun muassa seuraavia varhaiskasvatussuunnitelman kohtia: katsomus-, ruoka- ja taidekasvatus sekä tuen tasot ja tukeen liittyvät lomakkeet. Nämä ”Vasupalat” käsiteltiin ensin esihenkilöiden tapaamisissa, jonka jälkeen kyseinen asia avattiin ja keskusteltiin esihenkilön johdolla yksiköissä. Toimimalla näin pyrittiin rakentamaan ja vahvistamaan varhaiskasvatuksen työntekijöiden yhteistä ymmärrystä Joensuun varhaiskasvatussuunnitelmasta.

Työntekijän ja esihenkilön välinen vuorovaikutus

Työntekijän ja esihenkilön välisessä vuorovaikutuksessa kehitettiin muun muassa palautteen antamista siten, että palaute lähti liikkeelle myönteisestä, se oli molemminpuolista ja kaikilla henkilöillä oli vastuu vuorovaikutuksen toimivuudesta. Monissa yksiköissä positiivisen ja rakentavan palautteen anto (myös esihenkilöille) lisääntyi. Kannustavan palautteen koettiin auttavan, motivoivan ja lisäävän työssäjaksamista. Myös iloisuus ja positiivisuus avittivat vaikeimmissakin asioissa, ja sen lisäksi positiivisuus tarttui lapsiin. Arvioinnissa tuli esille myös se, että työpaikoilla oli tärkeää, että työntekijöitä kohdeltiin tasapuolisesti. Lisäksi esihenkilöt tekivät työntekijöiden kanssa vuorovaikutussopimuksia, johtamislupauksia ja kävivät mitä kuuluu -keskusteluja. Myös pedagogisen johtamisen suunnitelmia tehtiin yhdessä toisten esihenkilöiden kanssa (työparityöskentely) ja aloitettiin yksiköissä lastenhoitajien omat tiimit (ei vain pedatiimejä).

Työntekijän ja esihenkilön väliseen vuorovaikutukseen liittyen yksiköissä muodostettiin tärkeitä tavoitteita ja havaintoja: olemme kiinnostuneita toisistamme ja tarjoamme toisillemme apua, se mihin kiinnitämme huomiomme, vahvistuu, asioista on tultava juttelemaan heti sekä suoraan ja niihin voi palata tarvittaessa uudemman kerran ja asioihin tulee etsiä yhdessä yhteinen näkemys. Monissa yksiköissä asetettiin tavoitteeksi tiedotuksen kehittäminen ja esihenkilön vieraileminen useammin yksikön eri ryhmissä. Näin toimintavuoden aikana tapahtuikin eli tiedotus parantui kaikkien työntekijöiden kohdalla yhteisen Varhaiskasvatus Joensuu teamsin avulla, joka perustettiin marras-joulukuussa 2022 ja otettiin käyttöön tammikuussa 2023. Tästä teamsista löytyy muun muassa ohjeita, lomakkeita, tehtäväkuvat, tuen asioita, tiedotuksia ja Daisyyn liittyviä asioita.

Esihenkilöt kehittivät myös erilaisia ratkaisuja siihen, miten saada omat aikataulunsa työntekijöille näkyviksi (esimerkiksi toimiston oveen laitettavat viikkokalenterit). Esihenkilöt kävivät paljon myös ryhmissä ja se koettiin tärkeäksi. Tämän jälkeen osa esihenkilöistä kertoi käynnin aikana tekemistään havainnoistaan, ryhmän vahvuuksista sekä onnistumisista ryhmän työntekijöille, joka otettiin ilahtuneena vastaan.

Tuetun leikin määrän kasvu

Kuinka tuettua leikkiä voidaan lisätä ryhmissä? Vastausta lähdettiin etsimään yhteisestä ymmärryksestä eli työntekijöiden kanssa keskusteltiin ja muodostettiin yhteistä käsitystä siitä, mitä tuettu leikki tarkoittaa ja miten leikkiä voi tukea. Keskusteluja käytiin sekä pedatiimeissa että tiimipalavereissa. Monissa ryhmissä leikistä keskusteltiin päivittäin ja sitä arvioitiin säännöllisesti (mikä lapsia kiinnostaa, miten leikkiympäristöjä kehitetään, millaista tukea ja ohjausta tarvitaan, pääseekö jokainen mukaan leikkiin ja miten olen itse osallistunut lasten leikkiin). Työntekijät havainnoivat leikkiä ja osallistuivat leikkiin toimintavuonna enemmän kuin aikaisemmin ja osallistuivat leikkiä käsitteleviin koulutuksiin. He ohjasivat, kuinka kaverin kanssa toimitaan leikkitalanteessa (leikkiin pyytäminen, välimatka toiseen, koskeminen, lelun pyytäminen, ehdottaminen, oman tilan rajaaminen, hyväksyminen ja hylkääminen). Aikuiset sanoittivat leikkiä lapsille eli kertoivat ääneen ja näyttivät tarvittaessa kuvilla leikin kulkua, kuiskasivat lapsille ehdotuksia leikkisiirroista, auttoivat leikin aloittamisessa, leikkivät kaverina sekä jakoivat hyviä ideoita myös toisille ryhmille. Leikin avulla pystyttiin myös tukemaan maahanmuuttajalasten suomen kielen oppimista.

Teemaleikkejä suunniteltiin, rakennettiin ja toteutettiin yhdessä lasten kanssa (kampaamo, korjaamo, lääkäri, eläinlääkäri, kahvila, koti ja kauppa). Lasten leikki-ideoita kuunneltiin herkällä korvalla ja tartuttiin niihin innolla. Ryhmätiloissa laitettiin tarjolle monipuolisesti erilaisia välineitä leikkejä varten ja leluja kierrätettiin ryhmästä toiseen, niin kivoista leikkivälineistä pääsivät nauttimaan useammat lapset. Ryhmissä varattiin leikille omaa aikaa ja mahdollistettiin saman leikin jatkuminen myös seuraavana päivänä eli leikkivälineitä ei tarvinnut kerätä pois (pitkäkestoisen toiminnan tukeminen). Ryhmissä järjestettiin myös erilaisia teemaviikkoja leikkiin liittyen, pidettiin roolileikkipäiviä, joita lapset saivat ideoida etukäteen, leikittiin musiikki- ja liikuntaleikkejä sekä harjoiteltiin leikkiin sitoutumista ja keskittymistä.

Lasten ylipainon vähentäminen

Tavoitteeseen, että 2–6-vuotiaiden lasten ylipaino vähenee, on mahdollista päästä liikunnan ja ruokakasvatuksen avulla sekä tekemällä yhteistyötä huoltajien kanssa. Tämä tiedostettiin varhaiskasvatuksen yksiköissä hyvin ja lähtökohtana olikin, mitä voidaan tehdä vielä enemmän tai toisin. Yksiköissä lisättiin hengästyttävää liikuntaa päivittäin sekä retkiä lähimaastoon ja -metsään. Retkille otettiin mukaan myös terveelliset eväät. Eri vuodenaikoja hyödynnettiin siten, että lapset saivat opetella kullekin vuodenajalle tyypillisiä tapoja ulkoilla (hiihto, luistelu, lumileikit, pallopelit...). Vähän liikkuvia lapsia kannustettiin liikkumaan. Joissakin yksiköissä laadittiin liikuntasuunnitelmia heti toimintavuoden alussa, järjestettiin kerran viikossa ulkoilu, jossa tarjolla oli vain liikkumiseen kannustavia välineitä ja aikuiset ohjaamassa niiden käyttöä, leikittiin aktiivisesti perinneleikkejä ulkona sekä vähennettiin lasten istumista ja odottamista. Osa lapsista pääsi hyödyntämään myös kiipeilyseinää viikoittain. Lisäksi vanhempainilloissa käsiteltiin sekä keskusteltiin lasten liikkumisen edistämisestä ja perheillä oli mahdollisuus varata liikuntakasseja kotiin.

Lasten (2–6-vuotiaiden) ylipainon vähentämiseen liittyy keskeisesti myös ruokakasvatus, joka on Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen erityisenä painopisteenä toimintavuonna 2023–2024. Ruokakasvatusta toteutettiin myös toimintavuonna 2022–2023 ja erityistä huomiota siihen olikin kohdennettava, kun haluttiin vähentää lasten ylipainoa. Monissa varhaiskasvatuksen yksiköissä keskusteltiin säännöllisesti terveellisistä elämäntavoista eli ravinnosta, liikkumisesta ja levosta myönteisesti. Lasten kanssa keskusteltiin myös siitä, mistä ruoka tulee. Ruoka-aineen ympyrän tutkimisen jälkeen lapset saivat suunnitella ja askarrella oman lounaslautasen eli mitä omalle terveelliselle ja monipuoliselle lautaselle tulisi laittaa (terveellinen lautasmalli). Myös yksiköiden erilaisten juhlien tarjoiluja suunniteltiin yhdessä lasten kanssa. Itse ruokailutilanteissa aikuisen ruokailijan malli koettiin tärkeäksi. Jos lapsi ei ruokailutilanteissa syönyt, niin siitä ei ryhmässä tehty numeroa. Ruokia ei myöskään arvotettu eli jos lapsi halusi syödä ensin leivän tai juurespalan, niin tämä oli hyvä juttu. Kaikki ruoat olivat monissa ryhmissä yhtä aikaa tarjolla. Myös leikillisyyttä ja iloa hyödynnettiin ruokailutilanteissa esimerkiksi tekemällä lasten kanssa hauskoja kasvisleipiä (silmät ja suut) sekä mansikkasosehymysuita puuroihin.

Esiopetuksen lukutaidot ja uudet lukutaidot

Esiopetuksen lukutaidot ja uudet lukutaidot saivat esiopetusryhmät lukemaan paljon ääneen sekä tutkimaan erilaisia kirjoja. Kirjaimiin tutustuttiin leikillisesti ja toiminnallisesti. Esiopetusryhmissä

vietettiin erilaisia teemaviikkoja aiheeseen liittyen esimerkiksi Meidän uutiset (lapset kertoivat omin sanoin viikon tapahtumista, jotka lähetettiin kotiin) ja Uutisten viikko. Esioppilaiden kanssa kuvattiin iPadeilla ja otetut kuvat laitettiin seinille esille (Kertovat kuvat). Lisäksi esioppilaiden kanssa opeteltiin digilaitteiden ja -välineiden turvallista ja huolellista käyttöä (kuvaaminen, äänittäminen ja animaatiot) ja keskusteltiin siitä, mitä tarkoittaa digitaalinen osaaminen ja tiedonhankinta, mitä internetistä voi hakea sekä mitä ikärajoja liittyy internetin käyttöön. Erityisen tärkeää esiopetuksessa oli yhdessä oppimisen ilo ja osallisuus.

Toimintavuoden 2023–2024 painopisteitä ja sisäisen arvioinnin kohteita Joensuun varhaiskasvatuksessa on:

- uuden varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen edelleen (käyttöön 1.8.2022)
- ruokakasvatus (lasten osallisuuden vahvistaminen)

Joensuun strategiassa 2021–2025 esitetyt varhaiskasvatuksen kehittämiskohteet

- tuetun leikin määrä kasvaa (tiedon ja toiminnan syventäminen)
- 2–6-vuotiaiden lasten ylipainon vähentäminen (poistuu 1.8.2024)

Esiopetuksen painopiste

- toiminnallinen matematiikka ja matemaattinen liikunta

LÄHTEET

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2020. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. [Viitattu 1.10.2023. Saatavissa: [Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset | Kansallinen koulutuksen arviointikeskus \(Karvi\)](#)]

Opetushallitus 2021. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet 2021. Määräykset ja ohjeet 2021:2a.

Opetushallitus 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus. Tiivistelmä. Toukokuu 2016.

Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Nukarinen, T., Parrila, S. & Sulonen, H. 2018. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 24:2018.